

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIIANAS KOKOTES SECINĀJUMI,
sniegti 2004. gada 29. aprīlī¹

I — Ievads

1. Šī tiesvedība ir saistīta ar valsts pienākumu neizpildi, kurā Eiropas Kopienų Komisija pārmet Itālijas Republikai Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras², neievērošanu, piešķirot trīs būvdarbu valsts līgumus.

2. Šajā lietā pēc būtības ir jānoskaidro, vai un ar kādiem nosacījumiem ir atļauts izmantot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, ja tiek veikti jauni būvdarbi, kas identiski iepriekšējiem līdzīgiem būvdarbiem. Šajā ziņā Direktīva 93/37 nosaka trīs gadu termiņu, kura aprēķina veids ir šīs valsts pienākumu neizpildes procedūras būtiskais elements. Lai pamatotu izmantotā aprēķina veidu, Itālijas Republika atsauca uz atvainojamu tiesisku maldību.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — OV L 199, 54. lpp.

II — Atbilstošās tiesību normas

3. Šīs procedūras atbilstošās tiesību normas ir noteiktas Direktīvas 93/37 7. panta 3. un 4. punktā. Šīs normas ir izteiktas šādā redakcijā (izvilkumi):

“3. Šādos gadījumos līgumslēdzējas iestādes var piešķirt būvdarbu valsts līgumus ar sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu:

[..]

b) ja tehnisku vai māksliniecisku iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, būvdarbus var veikt vienīgi konkrēts būvuzņēmējs;

c) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgām līgumslēdzējām iestādēm neparedzētu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri atklātām, slēgtām vai sarunu procedūrām noteikti saskaņā ar 2. punktu. Apstākļi, uz kuriem atsauca,

pamatojot ārkārtēju steidzamību, noteikti nedrīkst būt radušies līgumslēdzēju iestāžu dēļ;

ar atklātu procedūru vai ar slēgtu procedūru.”

[..]

4. Direktīvas 93/37 preambulas pirmie divi apsvērumi nosaka:

- e) par jauniem būvdarbiem, kas atkārtoti līdzīgus būvdarbus, kas uzticēti tam pašam uzņēmējam, kam tā pati līgumslēdzēja iestāde iepriekš piešķirusi līgumu, ar noteikumu, ka šie būvdarbi atbilst pamatprojektam, par kuru sākotnēji ar 4. punktā minētajām procedūrām piešķirts pirmais līgums.

Tiklīdz par pirmo projektu izsludina konkursu, ir jāpaziņo par to, ka iespējams šo procedūru izmantot, un līgumslēdzējas iestādes, piemērojot 6. panta noteikumus, ņem vērā turpmāko būvdarbu kopējās paredzamās izmaksas. Šo procedūru var izmantot tikai trīs gadus pēc pirmā līguma noslēgšanas.

“tā kā Padomes 1971. gada 26. jūlija Direktīva 71/305/EEK par to, kā koordinēt valsts būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras, ir vairākkārt būtiski grozīta; tā kā minētā direktīva ir jākonsolidē, lai padarītu to skaidrāku un saprotamāku;

tā kā — sakarā ar valsts būvdarbu valsts līgumiem, ko dalībvalstīs piešķir valsts, reģionālu vai vietēju iestāžu vai citu publisko tiesību subjektu vārdā — vienlaicīgi sasniegt brīvību veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus nozīmē ne tikai ierobežojumu atcelšanu, bet arī valstu procedūru koordinēšanu, ar kurām piešķir valsts būvdarbu valsts līgumus.”

5. Šis pašas Direktīvas astotais apsvērums ir izteikts šādā redakcijā:

4. Visos citos gadījumos līgumslēdzējas iestādes būvdarbu valsts līgumus piešķir

“tā kā pārrunu sarunu procedūra jāuzskata par izņēmumu un tālab piemērojama tikai dažos atsevišķos gadījumos.”

6. Šīs Direktīvas desmitā apsvēruma pirmajā teikumā ir noteikts:
- Terdopio [*Terdoppio*] upes palu ūdeņu ierobežošana — Skolmatore [*Scolmatore*] kanāls — dienvidrietumos no Čerano [*Cerano*].

“tā kā, lai nodrošinātu efektīvas konkurences attīstību valsts līgumu jomā, dalībvalstu līgumslēdzēju iestāžu paziņojumi par līgumiem jāizsludina visā Kopienā.”

8. Šo kārtu izmaksas — attiecīgi, 37 miljardi, 21 miljards un 19,5 miljardi Itālijas liru — bija neapšaubāmi lielākas par 5 miljoniem ECU, ko noteica Direktīvas 93/37 6. pants.

III — Fakti un pirmstiesas procedūra

7. 1997. gadā *Magistrato per il Pô di Parma*, Valsts būvdarbu ministrijas (tagad — Infrastruktūras un Transporta ministrija) vietējā iestāde, piešķīra trīs būvdarbu valsts līgumus³. Runa bija par šādu aizsardzības pret palu ūdeņiem projektu papildu kārtām:

- paplašināšanās baseina būvdarbu pabeigšana Parmas [*Parma*] upes palu ūdeņu ierobežošanai Marano [*Marano*] apvidū (Parmas [*Parma*] pašvaldībā);
- Enzas [*Enza*] upes paplašināšanās baseina uzlabošana un ar tā pabeigšanu saistītie būvdarbi un

9. Būvdarbu veikšanu uzticēja tiem pašiem uzņēmējiem, kuriem bija piešķirti iepriekšējie būvdarbu valsts līgumi astoņdesmitajos gados, saskaņā ar sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu. Šīs iepriekšējās [projektu] kārtas bija par šādiem darbiem:

- 1988. gada 22. decembra būvdarbu līgums par Parmas upi,
- 1982. gada 26. oktobra būvdarbu līgums par Enzas upi un

3 — *Magistrato per il Pô di Parma* apstiprināja attiecīgos līgumus ar 1997. gada 9. oktobra dekrētiem Nr. 11414 un Nr. 11416 un 1997. gada 15. oktobra dekrētu Nr. 11678.

- 1988. gada 20. maija būvdarbu līgums par Terdopio upi.

10. Ar 2000. gada 27. septembra vēstuli Komisija lūdza Itālijas valsts iestādes iesniegt informāciju par procedūru, kas tika izmantota, piešķirot trīs pēdējās būvdarbu valsts līgumu kārtas 1997. gadā. Savā 2000. gada 19. oktobra atbildē Itālijas iestādes paskaidroja, ka tās izmantoja procedūru, kuru nosaka Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunkts, jo attiecīgajās kārtās atkārtoti jāveic līdzīgi būvdarbi, ko līgumslēdzēja iestāde piešķirusi uzņēmējiem, kuriem bija uzticēti pirmie būvdarbu līgumi, un šie būvdarbi atbilst pirmā līguma būvdarbu pamatprojektam, kas ir piešķirts saskaņā ar Direktīvas 7. panta 4. punktā minēto procedūru. Turklāt iespēja izmantot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, bija norādīta, izsludinot pirmo konkursu, un tad tika ņemta vērā arī kopējā summa par turpmākajiem būvdarbiem. Visbeidzot, sarunu procedūru varēja uzsākt paredzētajā trīs gadu termiņā, sākot no pirmā būvdarbu līguma noslēgšanas, kas ir termiņš, kurš varēja sākties tikai dienā, kurā tika pieņemti šajā līgumā paredzētie būvdarbi.

11. Atbildot uz Komisijas 2001. gada 23. aprīļa brīdinājumu, ar kuru tā noraidīja Itālijas iestāžu viedokli attiecībā uz trīs gadu termiņa aprēķināšanas veidu, Itālijas Republika ar 2001. gada 8. jūnija un 17. decembra vēstulēm pēc būtības apstiprināja savu viedokli.

12. Pēc Komisijas 2001. gada 21. decembra argumentētā atzinuma, kas palika neatbildēts, Komisija, piemērojot EKL 226. panta otro daļu, 2002. gada 28. oktobrī cēla šo prasību pret Itālijas Republiku.

IV — Lietas dalībnieku prasījumi

13. Komisija lūdz Tiesu:

- atzīt, ka *Magistrato per il Po di Parma*, Valsts būvdarbu ministrijas (tagad — Infrastruktūras un Transporta ministrija) vietējā iestāde, piešķirot būvdarbu valsts līgumus par papildu kārtām attiecībā uz paplašināšanās baseina būvdarbu pabeigšanu Parmas upes palu ūdeņu ierobežošanai Marano apvidū (Parmas pašvaldībā), paplašināšanās baseina uzlabošanas un pabeigšanas būvdarbiem Enzas upes palu ūdeņu ierobežošanai un Terdopio upes palu ūdeņu ierobežošanas būvdarbiem — Skolmatore kanāls, dienvidrietumos no Čerano, — izmantojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, neizpildot šim gadījumam paredzētos nosacījumus, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Direktīva 93/37/EEK un it īpaši tās 7. panta 3. punkts;

— piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

14. Itālijas Republika skaidri nelūdz prasību noraidīt. Tomēr, nepārkāpjot Direktīvas 7. panta 3. punkta interpretāciju, tā lūdz Tiesu atzīt, ka Itālijas valdība ir pieļāvusi atvainojamu maldību šīs tiesību normas itāļu valodas tulkojuma redakcijas dēļ.

V — Vērtējums

A — Pieņemamība

15. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai nav jāpierāda, ka tai ir specifiska interese prasības iesniegšanā, izpildot pienākumus, kas tai uzlikti ar EKL 226. pantu. Šīs normas mērķis nav aizsargāt pašas Komisijas tiesības. Kā lūgumu ievērošanas uzraugam Komisijas uzdevums ir Kopienu vispārējo interešu labā uzraudzīt to, kā dalībvalstis piemēro Kopienas tiesības, un konstatēt iespējamo pienākumu neizpildi, lai to varētu novērst. Ņemot vērā Komisijas līgumu ievērošanas uzrauga lomu, tikai tā ir kompetenta izlemt, vai ir jāuzsāk valsts pienākumu neizpildes procedūra un par kādu darbību vai bezdarbību šī procedūra

ir jāuzsāk. Tādēļ, pat ja šķiet, ka dalībvalsts tiesību akti ir saderīgi ar Kopienas tiesībām, Komisija var lūgt Tiesu atzīt, ka dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, jo atsevišķā lietā tā neievēroja Kopienas tiesības un tādējādi nesasniedza Direktīvā noteikto mērķi⁴.

16. Protams, ja prasība ir celta atbilstoši EKL 226. pantam, prāvas priekšmets tiek definēts ar Komisijas argumentēto atzinumu. Šādai prasībai nav mērķa, un tādējādi tā kļūst nepieņemama, ja norādītā valsts pienākumu neizpilde ir beigusies Komisijas noteiktajā termiņā⁵. Šajā gadījumā valsts pienākumu neizpildes procedūra faktiski ir sasniegusi mērķi jau pirmstiesas procesa stadijas laikā.

17. Tomēr, kā tam piekrist pati Itālijas valdība, tā šajā lietā nav veikusi nevienu darbību, lai izvairītos no iespējamās valsts pienākumu neizpildes sakarā ar Komisijas pieminētajiem trijiem būvdarbu valsts ligu-

4 — Skat. 2003. gada 10. aprīļa spriedumus apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-3609. lpp., 29. un 30. punkts) kopā ar citām atsaucēm.

5 — Pastāvīgā judikatūra; skat., piemēram, 2004. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-209/02 Komisija/Austrija (*Recueil*, I-1211. lpp., 16. līdz 18. punkts) kopā ar citām atsaucēm un iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Vācija (minēts 4. zemsviras piezīmē, 32. un turpmākie punkti) kopā ar citām atsaucēm. Protams, iepriekšējā judikatūra vēl ik pa laikam šajā kontekstā izmanto jēdzienu "interese" (*"Rechtsschutzinteresse"*), bet ar līdzīgu rezultātu: skat. 1988. gada 24. marta spriedumu lietā 240/86, Komisija/Grieķija (*Recueil*, 1835. lpp., 14. līdz 16. punkts).

miem. Šajā ziņā valdība izklāsta, ka citas valsts ligumu piešķiršanas procedūras bija atceltas, bet, tā kā pastāvēja tehniski ierobežojumi un risks sabiedrības drošībai, šajā lietā nebija iespējams lauzt minētos valsts ligumus.

18. Kaut arī tiesību akti valsts ligumu nozarē nenosaka dalībvalstu pienākumu izbeigt iepriekš noslēgtos ligumus, valsts liguma piešķiršana, pārkāpjot piemērojamo Direktīvu, nav saderīga ar Kopienas tiesībām⁶. Gan ar valsts pienākumu neizpildes procedūras, gan ar Direktīvas, kas attiecas uz valsts ligumu piešķiršanu, nozīmi un mērķi ir saderīgi tas, ka Komisija atsevišķā lietā lūdz Kopienas tiesu *a posteriori* kontrolēt valsts ligumus reglamentējošo normu ievērošanu. Tādējādi, ja dalībvalstij tiek pieņemts nelabvēlīgs spriedums atsevišķā lietā, tad no tā var secināt, ka dalībvalsts kā Direktīvas adresāte nav izpildījusi visu nepieciešamo Direktīvas īstenošanai⁷.

19. Itālijas valdība uzskata, ka pēc nesenās valsts tiesību aktu attīstības būvdarbu valsts ligumu piešķiršanas nozarē tā tagad vadās tikai pēc konkurences apsvērumiem tādā veidā, lai šis valsts pienākumu neizpildes procedūras lietas pamatā esošie apstākļi vairs neatkārtotos.

20. Tomēr, lai turpmāk novērstu procesuālas kļūdas, nepietiek tikai norādīt, ka no tā laika valsts ligumu piešķiršanas procedūras tiek veiktas saskaņā ar konkurences apsvērumiem. Faktiski, kā Komisija pareizi paskaidroja, tas ir pilnīgi iespējams, ka arī citas Itālijas ligumslēdzējas iestādes var atsaukties uz interpretācijas kļūdu attiecībā uz trīs gadu termiņu, vēl jo vairāk tāpēc, ka iespējamo ligumslēdzēju iestāžu loks ir būtiski paplašinājies sakarā ar pilnvaru nodošanu reģionālām un pilsētu pašvaldībām.

21. Šī atkārtotās⁸ riska dēļ prasība ir jāatzīst par pieņemamu.

B — Pamatotība

22. Komisijas prasība ir pamatota, ja Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Līgums (EKL 228. panta 1. punkts). Pienākums izpildīt Direktīvu 93/39, kuras neizpildi Komisija pārmet Itālijas Republikai, izriet no EKL 10. panta pirmās daļas un EKL 249. panta trešās daļas normām.

6 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Vācija (minēts 4. zemsvitras piezīmē), 39. punkts.

7 — Šajā sakarā skat. ģenerālvokāta Hēlhuda [Geelhoed] secinājumus iepriekš minētajā lietā Komisija/Vācija (minēta 4. zemsvitras piezīmē), it īpaši 50., 53. un 54. punktu.

8 — Sakarā ar šo punktu skat., piemēram, 1970. gada 9. jūlija spriedumu lietā 26/69 Komisija/Francija (*Recueil*, 565. lpp., 12. un 13. punkts) un ģenerālvokāta Lenca [Lenz] 1988. gada 13. janvāra secinājumus iepriekš minētajā lietā Komisija/Grieķija (minēta 5. zemsvitras piezīmē), 13. punkts.

1) Direktīvas 93/37 pārkāpums

23. 1997. gadā trīs būvdarbu valsts līgumi tika piešķirti ar sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu. Tomēr Direktīvas 93/37 7. panta 4. punkts nosaka, ka būvdarbu valsts līgumus principā nevar piešķirt ar sarunu procedūru, bet tos piešķir ar atklātu vai ar slēgtu konkursu. Sarunu procedūra, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, var tikt izmantota tikai izņēmuma⁹ gadījumos, kas ir izsmeltoši uzskaitīti Direktīvas 7. panta 3. punktā¹⁰. Šajā lietā sarunu procedūras izmantošana bija iespējama, pamatojoties tikai uz 7. panta 3. punkta b), c) vai e) apakšpunktu, kuru piemērojamība tiks izskatīta turpmāk.

a) Sarunu procedūras izmantošana tehnisku iemeslu dēļ saskaņā ar Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunktu

24. Pirmajā vietā Itālijas valdība izvirza tehniskus iemeslus, kuru dēļ nācās piešķirt trīs minētos būvdarbu valsts līgumus uzņēmējiem, kam tika piešķirti iepriekšējie būv-

darbu līgumi. Tādēļ uzreiz var apsvērt Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanu.

25. Tomēr no tā redakcijas izriet, ka šī norma ir piemērojama tikai tādiem būvdarbiem, kuru izpildi "var uzticēt tikai *noteiktam* uzņēmējam"¹¹. Saskaņā ar Tiesas judikatūru te runa ir par atkāpi, kas jāinterpretē šauri, un tādēļ tā ir piemērojama tikai tad, ja pastāv sevišķi apstākļi¹².

26. Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērojamība izriet ne tikai no tā, ka līgumslēdzējas iestādes atzīst par izdevīgu papildu būvdarbu valsts līguma piešķiršanu līgumslēdzējam, ar ko parasti tiek slēgts līgums, vai ka tās standarta veidā izvirza tehniskus ierobežojumus, tos detalizēti neizklāstot. Tieši pretēji — līgumslēdzējām iestādēm ir detalizēti jāizskaidro, kāpēc šīs lietas apstākļos šie līgumi tehnisku iemeslu dēļ ir obligāti piešķirami tam pašam līgumslēdzējam, kuram tika uzticēti iepriekšējie darbi, nevis kādam citam uzņēmējam.

¹¹ — Izcēlums mans.

¹² — 1995. gada 18. maija spriedums lietā C-57/94 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-1249. lpp., 23. punkts). Lai gan šis spriedums skar tikai Padomes 1971. gada 26. jūlija Direktīvas 71/305/EEK par procedūru saskaņošanu valsts būvdarbu līgumu piešķiršanā (OV L 185, 5. lpp.) 9. panta b) punktu, šī norma ir izteikta līdzīga veidā kā Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunkts, kura interpretācija tiek izskatīta šajā lietā. Skat. arī 1996. gada 28. marta spriedumu lietā C-318/94 Komisija/Vācija *Recueil*, I-1949. lpp., 13. punkts) un, šajā pašā sakarā, ģenerāldvokāta Džeikobsa [*Jacob*s] 2000. gada 23. marta secinājuma lietā Komisija/Francija (2000. gada 5. oktobra spriedums lietā C-337/98, *Recueil*, I-8377, I-8379. lpp.) 64. punktu.

⁹ — Skat. arī Direktīvas 93/37 preambulas astoto apsvērumu.

¹⁰ — Šajā sakarā skat. arī 1998. gada 17. septembra spriedumu lietā C-323/96 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-5063. lpp., 34. punkts).

Pretējā gadījumā ligumslēdzējas iestādes var ļaunprātīgi piemērot Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunktu, atsaucoties uz šeit aprakstīto situāciju, nolūkā izvairīties no konkursa pasludināšanas un tādējādi apejot arī Direktīvas vispārējo mērķi — veicināt konkurenci būvdarbu valsts ligumu nozarē¹³.

27. Izņēmuma apstākļu pierādīšanas pienākums ir personai, kura pamatojas uz šiem apstākļiem¹⁴. Šajā lietā Itālijas valdība vienīgi sniedza paziņojumu, ka kompetentā iestāde vēlējās novērst līdz šim paveikto būvdarbu iznīcināšanu vai pasliktināšanu un izvairīties no delikātās atbildības sadalīšanas starp vairākiem uzņēmumiem. Pat tad, ja otrās būvdarbu kārtas piešķiršanu tam pašam uzņēmumam var uzskatīt par lietderīgu, tas nav saistīts ar obligātiem tehniskiem iemesliem, kuru dēļ būvdarbu ligums ir piešķirams šim noteiktajam uzņēmumam. Tādējādi sarunu procedūras izmantošanu nevar pamatot ar Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

28. Tiesas sēdes laikā Itālijas valdība piebilda, ka triju minēto būvdarbu valsts ligumu

piešķiršanas laikā nebija pieteicies nevienš cits potenciālais ligumslēdzējs, tādējādi jebkurā gadījumā šajā lietā konkurence netika apdraudēta. Šis arguments nav pārliecinošs. Faktiski, iepriekšējas paziņošanas par būvdarbu ligumu nozīmi un mērķis ir informēt pēc iespējas lielāku darbuzņēmēju loku par drīzu būvdarbu valsts liguma piešķiršanu. Tādējādi nevar izslēgt to, ka citi iespējamie būvdarbu uzņēmēji būtu pieteikušies, ja paziņojums par būvdarbu valsts ligumiem tiktu laikus publicēts.

b) Sarunu procedūras izmantošana steidzamības gadījumā, piemērojot Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu

29. Itālijas valdība izvirza triju būvdarbu valsts ligumu piešķiršanas īpašo steidzamību, tādējādi Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta 3) apakšpunkta piemērošanu uzskatot par pašsaprotamu.

30. Kā tas izriet jau no tās redakcijas vien, šīs normas piemērošana ir pakļauta trijiem stingriem nosacījumiem, proti, beznosacījuma vajadzība, obligāti pamati un notikumu neparedzamais raksturs. Bez tam, tā kā tā ir

13 — Skat. Direktīvas 93/37 preambulas desmitā apsvēruma pirmo teikumu.

14 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Itālija (minēts 12. zemsvitras piezīmē), 23. punkts.

atkāpe no normas, tad ir interpretējama šauri¹⁵. Tas ir vienīgais veids, kā novērst pilnvaru nepareizu izmantošanu no līgumslēdzēju iestāžu puses un ņemt vērā Direktīvas mērķi būvdarbu valsts līgumu nozarē, proti, konkurences attīstību¹⁶.

31. Turklāt, kā skaidri norāda Direktīvas 7. panta 3. punkta c) apakšpunkts, līgumslēdzējas iestādes nevar pamatot iespējamo steidzamību ar apstākļiem, kas ir no tām personīgi atkarīgi. Šajā lietā aizsardzības pasākumi pret plūdiem tika veikti jau no atbilstošo pirmās kārtas būvdarbu līgumu piešķiršanas dienas, proti, kopš astoņdesmitajiem gadiem. Tāpat, saskaņā ar Itālijas valdības apgalvoto, šajā lietā minētie būvdarbi tika paredzēti jau no paša sākuma un tie tika atlikti līdz otrajam būvdarbu līgumam tikai budžeta apsvērumu dēļ. Šie elementi nenorāda ne uz kādu īpašu steidzamību, bet — tieši pretēji — tikai uz līgumslēdzējas iestādes iekšējiem organizatoriskiem apsvērumiem.

15 — 1987. gada 10. marta spriedums lietā 199/85 Komisija/Itālija (*Recueil*, 1039. lpp., 14. punkts). Kaut arī šis spriedums skar Direktīvas 71/305 9. panta d) punktu, šī norma ir izteikta līdzīgā veidā kā Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta c) apakšpunkts, kura interpretācija tiek izskatīta šajā lietā. Skat. arī 1996. gada 28. marta spriedumu iepriekš minētajā lietā Komisija/Vācija (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 13. punktu, kā arī ģenerāldvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] secinājumus iepriekš 12. zemsvītras piezīmē minētajā lietā Komisija/Frāncija (2000. gada 5. oktobra spriedums), 64. punktu.

16 — Skat. Direktīvas 93/37 preambulas desmitā apsvēruma pirmo teikumu.

32. Steidzamības pierādīšanas pienākums ir personai, kura uz to pamatojas¹⁷. Šajā lietā Itālijas valdība izvirzīja būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas steidzamību, lai novērstu iespējami palielinātu plūdu risku sakarā ar jau veiktajiem būvdarbiem. Savukārt lietā nekas neļauj uzskatīt, ka kompetētās iestādes nevarēja paredzēt šo iespējami palielināto risku, vēl jo vairāk — pret plūdiem vērstu aizsardzības būvdarbu veikšana vairākās kārtās atbilda pamatprojektam. Tādējādi 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta piemērošanas nosacījumi nebija izpildīti.

c) Sarunu procedūras izmantošana būvdarbiem, kas identiski līdzīgiem būvdarbiem, trīs gadu termiņā, piemērojot Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunktu

33. Visbeidzot, Itālijas valdība atsaucas uz Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunktu. Lietas dalībnieki neapstrīd to, ka minēto triju būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas laikā visi šīs normas piemērošanas nosacījumi, izņemot trīs gadu termiņu, bija izpildīti. Prāva starp lietas dalībniekiem attiecas tikai uz jautājumu par to, kad sākas šis 7. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētais trīs gadu termiņš. Atbilde uz šo

17 — 1987. gada 10. marta spriedums iepriekš minētajā lietā Komisija/Itālija (minēts 15. zemsvītras piezīmē), 14. punkts.

jautājumu ļaus noteikt, vai līgumslēdzēja iestāde šajā lietā drīkstēja uzsākt sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu.

34. Itālijas valdība balstās uz interpretāciju, ka termiņš sākās tikai tad, kad tika pabeigti pirmā būvdarbu līguma darbi, jo īpaši balstoties uz Direktīvas 93/37 redakciju itāļu valodā, kurā izmantots jēdziens "*conclusione dell'appalto iniziale*" nolūkā norādīt šī termiņa sākumu. Šī redakcija ir atšķirīga no agrākajā [pirms grozījumiem] normā izmantotās redakcijas¹⁸, proti, "*aggiudicazione dell'appalto iniziale*", kas skaidri atsaucās uz pirmā būvdarbu valsts līguma piešķiršanu.

35. Tiesa pastāvīgajā judikatūrā ir nospriedusi¹⁹, ka visām valodu redakcijām principā ir jābūt vienādi atzītām. No tā izriet, ka Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunktā noteikto datumu, kas nozīmē trīs gadu termiņa sākumu, nevar noteikt, nošķirti analizējot tikai vienas valodas redakciju. Tieši pretēji, noteicošā ir visu valodu redakciju salīdzinošā analīze.

18 — Direktīvas 71/305 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts Padomes 1989. gada 18. jūlija Direktīvas 89/440/EEK (OV L 210, 1. lpp.) redakcija.

19 — Skat., piemēram, 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-296/95 *EMU Tabac u. c.* (*Recueil*, I-1605. lpp., 36. punkts) un 2003. gada 9. janvāra spriedumu lietā C-257/00 *Givane u. c.* (*Recueil*, I-345. lpp., 39. punkts).

36. Diemžēl redakcijas, kas tika izmantotas atsevišķās Direktīvas 93/37 valodu versijās, nebija skaidras. Tādējādi vācu valodas redakcijā ir izmantots "*Abschluss des ersten Auftrags*", franču valodā tiek runāts par "*conclusion du marché initial*" un holandiešu valodas redakcijā ir iekļauts jēdziens "*oorspronkelijke opdracht*". Komisija uzskata, ka vairākas citas redakcijas acīmredzami nesakrīt ar Itālijas valdības atbalstīto interpretāciju, proti, angļu valodas ("*conclusion of the original contract*"), dāņu valodas ("*indgåelsen af den oprindelige kontrakt*"), spāņu valodas ("*celebración del contrato inicial*") un portugāļu valodas ("*celebração do contrato inicial*") redakcijas.

37. Ir jāatzīmē, ka Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunkta redakcijas grozījumi, uz kuriem norāda Itālijas valdība, skāra tikai itāļu valodas redakciju, kurā jēdziens "*aggiudicazione*" tika aizvietots ar jēdzienu "*conclusione*", bet citās versijās agrākā normas redakcija šajā sakarā palika negrozīta²⁰. Šis vienīgais apstāklis liek secināt, ka šajā gadījumā runa ir tikai par itāļu valodas redakcijas grozījumu, nevis par šīs normas jaunu pamatvirzienu. Šo viedokli atbalsta Direktīvas 93/37 preambulas pirmais apsvē-

20 — Direktīvas 71/305 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts Direktīvas 89/440 redakcijā.

rum, kas nosaka, ka minētā direktīva ir jākonsolidē, lai padarītu to skaidrāku un saprotamāku.

38. Tomēr, pēdējo reizi norādot, jāsaaka, ka noteicoša ir nevis normas redakcija, bet minētās normas analīze tās kontekstā, tās nozīme un mērķis²¹.

39. Pirmkārt, kas attiecas uz apstrīdētās normas par termiņu vietu vispārējā Direktīvas 93/37 kontekstā, ir jānorāda — lai definētu būvdarbu valsts līgumu jēdzienu, Direktīvas 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir skaidri izmantots jēdziens “līgums”, nevis “būvdarbi”, un tas pats ir arī itāļu valodas redakcijā: “*gli, appalti pubblici di lavori' sono contratti a titolo oneroso* [...]”²².

40. Turklāt, tieši pretēji, no 7. panta 4. punkta, kas apraksta parasti piemērojamos procesuālos noteikumus, izriet, ka 7. panta 3. punkta e) apakšpunkts ietver atrunu, un tādēļ tas pēc savas būtības ir jāinterpretē šauri.

41. Kas attiecas uz trīs gadu termiņa nozīmi un mērķi — tas noteicošā veidā ir nozīmīgs uzņēmējdarbības un pakalpojumu sniegšanas brīvību izmantošanai būvdarbu valsts līgumu nozarē, jo veicina konkurences pieaugumu²³. Tādēļ sarunu procedūra, kas konkurentiem ir mazāk izdevīga, ir jāuzskata par izņēmumu, ko var izmantot tikai izsmeljoši uzskaitītos gadījumos²⁴.

42. No tā izriet, ka gan vispārējais konteksts, gan Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunkta nozīme un mērķis liecina par labu šaurai trīs gadu termiņa interpretācijai un tāpat par labu interpretācijai, ka šāds termiņš sākas ar pirmā būvdarbu valsts līguma noslēgšanu. Savukārt, ja par termiņa sākumu tiek uzskatīta diena, kad tiek pabeigta pirmā būvdarbu līguma [izpilde], tad tas nozīmētu sarunu procedūras izmantošanas paplašināšanu un tādējādi būtu pretrunā mērķim palielināt konkurenci būvdarbu valsts līgumu nozarē. Bez tam, kā Komisija pareizi izklāstīja, šis pēdējais termiņa aprēķināšanas veids radītu kaitējumu tiesiskajai drošībai. Darbi ne vienmēr tiek faktiski pabeigti tajā dienā, kad darbu vadītājs darbus pieņem, jo teorētiski pēc tam var būt vēl arī

21 — Skat., piemēram, 2003. gada 27. februāra spriedumu lietā C-373/00 *Adolf Truley* (Recueil, I-1931. lpp., 35. punkts); 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-294/01 *Granarolo* (Recueil, I-13429. lpp., 43. punkts); 2003. gada 27. novembra spriedumu lietā C-497/01 *Zita Modes* (Recueil, I-14393. lpp., 34. punkts), un iepriekš minēto spriedumu *Givane* u. c. (minēts 19. zemsviras piezīmē), 38. un 39. punkts.

22 — Izcēlums mans.

23 — Skat. Direktīvas 93/37 preambulas otro apsvērtumu un desmitā apsvēruma pirmo teikumu.

24 — Skat. Direktīvas 93/37 preambulas astoto apsvērumu.

citi darbi, tādi kā pēdējā ķieģeļa ielikšana, sastatņu demontāža, būvlaukuma slēgšana vai atlikušās būvdarbu cenas samaksa. Savukārt līguma noslēgšanas datums principā ir skaidri nosakāms.

93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunktā minētais trīs gadu termiņš, ir pamatā līgumslēdzēju iestāžu pieļautajai atvainojamai maldībai (*"errore scusabile"*), ņemot vērā šīs normas redakciju itāļu valodā.

43. Tādējādi Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādā veidā, ka šīs normas pēdējā teikumā noteiktais trīs gadu termiņš sākas no pirmā būvdarbu līguma noslēgšanas dienas, nevis no pirmās kārtas būvdarbu pabeigšanas dienas. No tā izriet, ka Itālijas Republika attiecībā uz trijiem minētajiem būvdarbu valsts līgumiem Direktīvu 93/37 ir interpretējusi un piemērojusi kļūdaini.

d) Starpsecinājums

44. Tā kā neviens atkāpes nosacījums, ko paredz Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkts, nav izpildīts, Itālijas Republika, piešķirot trīs būvdarbu valsts līgumus ar sarunu procedūru, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu, nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Līgums.

2) Neatvainojama tiesiskā maldība

45. Visbeidzot, Itālijas valdība uzskata, ka tās interpretācija tam, kad sākas Direktīvas

46. Faktiski, atvainojamas maldības jēdziens nav pilnīgi nezināms Kopienu tiesībās, jo īpaši valsts atbildības nozarē. Jo, lai gan vaina principā nav priekšnosacījums, lai iestātos valsts atbildība par zaudējumiem²⁵, tas, vai tiesiskā maldība ir atvainojama vai neatvainojama, var būt noteicošais faktors, nosakot, vai valsts iestāde acimredzami un būtiski ir pārkāpusi savu rīcības brīvību un tādējādi būtiski pārkāpusi Kopienas tiesību normu²⁶. Ārpuslīgumiskās atbildības jomā ir pieņemts, ka tad, ja dalībvalsts vai Kopienas iestāde pārkāpj tiesības, tas nenozīmē, ka tā uzreiz ir finansiāli atbildīga attiecībā pret individu; realitātē šī atbildība atbilst nosacījumiem, kas ir atkarīgi no Kopienu tiesību pārkāpuma rakstura²⁷.

25 — 1996. gada 25. marta spriedums apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du Pêcheur un Factortame* (*Recueil*, I-1029. lpp., 79. un 80. punkts) un 1996. gada 8. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-178/94, C-179/94 un C-188/94 līdz C-190/94 *Dillenkofer* u.c. (*Recueil*, I-4845. lpp., 28. punkts).

26 — Iepriekš minētie spriedumi lietā *Brasserie du Pêcheur un Factortame* (minēti 25. zemsvītras piezīmē), 55., 56., un 78. punkts, un 2003. gada 30. septembra spriedums lietā C-224/01 *Kobler* (*Recueil*, I-10239. lpp., 53.–55. punkts).

27 — Iepriekš minētie spriedumi *Dillenkofer* u. c. (minēti 25. zemsvītras piezīmē), 20. punkts, un *Brasserie du Pêcheur un Factortame* (minēti 25. zemsvītras piezīmē), 38. punkts.

47. Tomēr šos valsts atbildības tiesību aspektus nevar transponēt Līguma pārkāpuma procedūrās. Procedūru mērķis ir nodrošināt, ka Kopienu tiesības tiek pareizi un vienādi piemērotas visās dalībvalstīs, un kontrolēt, lai jebkurš to pārkāpums tiek izbeigts²⁸. Savukārt šādai procedūrai vai Kopienu tiesību pārkāpumiem jābūt konstatētiem objektīvā veidā, kas ir neatkarīga no to motivācijas, no sekām vai no to smaguma²⁹.

48. Bez tam katra dalībvalsts ir pilnībā atbildīga Kopienai par to, lai nodrošinātu, ka visas valsts pilnvaras minētās valsts teritorijā tiek īstenotas tādā veidā, kas ir saderīgs ar Kopienas tiesībām. Šī atbildība ietver pienākumu veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu pienākumus, kuri izriet no Kopienu tiesībām, un atturētos no jebkuras darbības vai bezdarbības, kas var apdraudēt šī pienākuma izpildi (EKL 10. pants). Šī atbildība iestājas neatkarīgi no valsts vainas.

49. Tādējādi, lai valsts pienākumu neizpildes procedūrā izvairītos no jebkuras iespējamās pilnvaru nepareizas izmantošanas, ir jānos-

ka stingri ierobežojumi dalībvalsts izmantojamiem iebildumiem. Līdz ar to Tiesa atzīt tikai vienu iebildumu, kas balstās uz vainas neesamību, proti, absolūto neiespējamību izpildīt no Kopienu tiesībām izrietošus pienākumus.³⁰

50. Savukārt tiesisku maldību nevar izvirzīt kā attaisnojamu iebildumu valsts pienākumu neizpildes procedūrā. Piemēram, Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalsts nevar atsaukties uz grūtībām Direktīvas interpretācijā, lai aizkavētu tās transponēšanu līdz brīdim, kamēr transponēšanai noteiktais termiņš ir beidzies.³¹

51. Dalībvalsts nevar arī iebilst, ka tās Kopienas tiesību pārkāpums bijis mazsvarīgs vai ka no pārkāpuma nav radies nekāds zaudējums.³²

30 — 1986. gada 15. janvāra spriedums lietā C-52/84 Komisija/Belģija (*Recueil*, 89. lpp., 16. punkts), 1988. gada 2. februāra spriedums lietā C-213/85 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, 281. lpp., 22. punkts) un 2003. gada 26. jūnija spriedums lietā C-404/00 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-6695. lpp., 45. lpp.) kopā ar citām atsaucēm.

31 — Iepriekš minētais 2001. gada 8. marta spriedums lietā Komisija/Vācija (minēts 29. zemsvītras piezīmē), 9. punkts, un 2003. gada 20. marta spriedums lietā C-135/01 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2837. lpp., 25. punkts). Šajā ziņā ģenerāldavokāts Ticiano [*Tizzano*] pareizi norādīja: "Tomēr ir jānorāda, ka, ņemot vērā valsts pienākumu neizpildes procedūru objektīvo raksturu, attiecīgās dalībvalsts valdības labā gribā, lai arī cik lietderīga un pareiza tā būtu, nevar izbeigt valsts pienākumu neizpildi, ja tāda ir bijusi" (secinājumi lietā Komisija/Vācija, 14. punkts, iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minētais 2001. gada 8. marta spriedums).

32 — 1997. gada 18. decembra spriedums lietā C-263/96 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-7453. lpp., 30. punkts) un iepriekš minētais 1993. gada 10. aprīļa spriedums lietā Komisija/Vācija (minēts 4. zemsvītras piezīmē), 42. punkts.

28 — Kopsummā un jo īpaši soda naudai, kas dalībvalstīm jāmaksā pēc sprieduma (EKL 228. panta 2. punkts), arī ir jābūt šajā kontekstā.

29 — Ģenerāldavokāts Ticiano [*Tizzano*] turklāt uzsver valsts pienākumu neizpildes procedūras objektīvo raksturu savos 2001. gada 18. janvāra secinājumos lietā Komisija/Vācija (2001. gada 8. marta spriedums lietā C-316/99, *Recueil*, I-2037., I-2038. lpp.), 14. punktā.

52. Bez tam no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Kopienas tiesības nevar interpretēt un piemērot, balstoties tikai uz vienas valodas redakciju, kā tas ir darīts šajā lietā; tieši otrādi, ir jāpamatojas uz visu valodu redakciju kopējo analīzi, ņemot vērā attiecīgās normas nozīmi, mērķi un kontekstu³³. Jebkuras šaubas ir jāpaziņo Komisijai saskaņā ar lojālas sadarbības principu, kas ir noteikts EKL 10. pantā.

līgumslēdzējas iestādes ir pieļāvušas atvairinājamu maldību, nosakot Direktīvas 93/37 7. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzētā termiņa sākumu, nav pamatots.

3) Secinājums

53. Tikai tad, ja pati Komisija ir veicinājusi dalībvalsts tiesisko palāvību, piemēram, tai adresētā atzinumā, ka šis valsts no Kopienas tiesībām izrietošās tiesības un pienākumi ir interpretējami kādā noteiktā veidā, tad vēlāk [dalībvalsts] var atsaukties uz šo tiesisko palāvību, aizstāvēties valsts pienākumu neizpildes procedūrā. Šajā sakarā pati Komisija ir pareizi norādījusi uz lietām, kurās Komisijas iestāžu rīcība ir bijusi pamatā tam, ka lietas dalībniekam radies nepareizs priekšstats vai Komisijas rīcībai jebkurā gadījumā ir bijis būtisks iespaids³⁴.

55. No iepriekš minētā izriet, ka, piešķirot trīs minētos būvdarbu valsts līgumus, izmantojot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu un arī neizpildot nosacījumus, ko šim gadījumam paredz Direktīva 93/37 un jo īpaši tās 7. panta 3. punkts, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Līgums.

VI — Tiesāšanās izdevumi

54. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Itālijas valdības iebildums, ka

56. Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Kā tas izriet no iepriekš minētā, Komisijas prasība ir jāapmierina. Tādējādi, tā kā Itālijas Republikai spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33 — Skat., jo īpaši, 1982. gada 6. oktobra spriedumu lietā 283/81 *CLITF* u. c. (*Recueil*, 3-115. lpp., 16. līdz 20. punkts), kā arī šo secinājumu 35. punktu un 19. zemsvītras piezīmi minēto judikatūru.

34 — 1995. gada 23. novembra spriedums lietā C 285/93 *Dominkanerinnen-Kloster Altenhohenau* (*Recueil*, I-4069. lpp., 27. punkts) kopā ar citām atsaucēm.

VII — Secinājumi

57. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai spriest šādi:

1) *Ar Magistrato per il Pô di Parma* starpniecību piešķirot būvdarbu valsts līgumus par šādām kārtām:

- paplašināšanās baseina būvdarbu pabeigšana Parmas upes palu ūdeņu ierobežošanai Marano apvidū (Parmas pašvaldībā);
- paplašināšanās baseina uzlabošanas un pabeigšanas būvdarbi Enzas upes palu ūdeņu ierobežošanai un
- Terdopio upes palu ūdeņu ierobežošanas darbi — Skolmatore kanāls, dienvidrietumos no Čerano,

izmantojot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu un neizpildot uz šo gadījumu attiecināmos nosacījumus, kas noteikti Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvā 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras, jo īpaši tās 7. panta 3. punktā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek EK līgums.

2) Itālijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.